

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах

Серія друга **

Література ХІХ століття

Редакційна колегія
Бібліотеки світової літератури для дітей у 100 томах
“СВІТОВИД”

Андрухів Д.С.
Будний Б.Є.
Гоян Я.П.
Гримич В.Г.
Доценко Р.І.
Корунець І.В.
Наливайко Д.С.
Попович Є.О.
Сенюк О.Д.
Терех О.І.
Фесенко В.І
Шавурський Б.Б.

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах
"СВІТОВИД"

Серія друга ** (Література XIX ст.)

Андерсен Г.-К. Казки

* *Бічер-Стоу Г.* Хатина дядька Тома

Буссенар Л. Викрадачі діамантів

Буссенар Л. Капітан Зірвиголова

* *Верн Ж.* Двадцять тисяч льє під водою

* *Верн Ж.* Діти капітана Гранта

* *Верн Ж.* П'ятнадцятирічний капітан

* *Верн Ж.* Таємничий острів

Войнич Е.-Л. Гедзь

* *Гоголь М.* Вечори на хуторі біля Диканьки. Тарас Бульба. Вій

Готье Т. Капітан Фракас

Гофман Е.-Т.-А. Лускунчик і Мишачий король. Крихітка Цахес та ін.

Джованьолі Р. Спартак

* *Діккенс Ч.* Різдвяні повісті

Додж М.-М. Срібні ковзани

* *Дюма О.* Три мушкетери

Короленко В. Діти підземелля. Сліпий музикант

Костер Ш. де. Легенда про Уленшпігеля

* *Купер Ф.* Останній із могікан

* *Купер Ф.* Піонери

* *Купер Ф.* Звіробій

* *Купер Ф.* Слідопит

По Е.-А. Новели

Пушкін О. Вірші. Казки. Повісті

* *Рід Т.-М.* Вершник без голови

Рід Т.-М. Оцеола, вождь семінолів

* *Скотт В.* Айвенго

Скотт В. Квентін Дорвард

Стівенсон Р.-Л. Острів скарбів

Стівенсон Р.-Л. Чорна стріла

* *Твен Марк.* Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна

Твен Марк. Принц і злидар. Янки при дворі короля Артура

Українська проза XIX століття для дітей

Хаггард Р. Копальні царя Соломона

Хаггард Р. Дочка Монтесуми

та твори інших всесвітньо відомих авторів.

---

* Книги, які вийшли з друку.

ЛЬЮЇС КЕРРОЛ

ЛІСИНІ ПРИГОДИ У ДИВОКРАЇ.

ЛІСА У ЗАДЗЕРКАЛЛІ

Повісті

З англійської переклав
Валентин Корнієнко

ТЕРНОПІЛЬ
"НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН"

ББК 84.4(Вел)
К36

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах
“СВІТОВИД”
заснована 2004 року

Вступне слово *Валентина Корнієнка*
Ілюстрації *Джона Теннієла*

Перекладено за виданням:
Lewis Carroll.
Alice's Adventures in Wonderland.
Through the Looking-Glass.—
London: Penguin books, 1994.

Керрол Л.
К72 Алісині пригоди у Дивокраї. Аліса у Задзеркаллі: Повісті: Для серед. та ст. шк. віку / Пер. з англ. В. Корнієнка.—Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2007. — 224 с.— (Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах “Світовид”. Серія друга. Література XIX століття.)

ISBN 966-692-283-5 (б-ка)
ISBN 966-978-966-408-122-8

ББК 84.4(Вел)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.*

ISBN 966-692-283-5 (б-ка)
ISBN 966-978-966-408-122-8

© Корнієнко В., переклад, передмова, 2006
© Видавництво
“Навчальна книга — Богдан”, б-ка,
макет, художнє оформлення, 2007

ЧИ ЗДОЛАЮТЬ ПЕРЕКЛАДАЧІ КЕРРОЛІВ ЕВЕРЕСТ?

Славетна, знана кожному школяреві “Аліса” англійського казкаря-характерника Льюїса Керрола... Не густо у світовому красному письменстві творів із такою блискучою долею, як у цієї дивовижної “двосерійної” філософської казки, у цих таких щедрих на феєричні пригоди снів (літнього і зимового) восьмирічної англійської дівчинки! Про це нагадують, зокрема, усе нові й нові її переклади. До них беруться як професійні перекладачі, так і оригінальні автори з гучними іменами, наприклад, Володимир Набоков.

Чим пояснюється таке рідкісне зацікавлення? Художньою силою твору? Поза всяким сумнівом! Але не менше тлумачів приваблюють і неймовірні складнощі самого перекладу, відчайдушний, майже нездоланий опір матеріалу. Наразившись на нього, дехто розпачливо опускає руки і відмовляється від своїх амбітних намірів, а в декого, навпаки, труднощі лише розпалюють загонисте бажання позмагатися з автором, спробувати і собі стати на герць із “вітряками”. Для такого тлумача це саме той випробний камінь, де можна вигострювати свою майстерність.

Справді-бо, прозорість згаданого твору радше схожа на прозорість краплини води, яка під мікроскопом аж роїться мешканцями замкненого в собі “паралельного” мікросвіту: дивацькими амебами, хламідомонадами, евгленами зеленими, інфузоріями-туфельками тощо. Зовні немудряща “Аліса” криє в собі чимало прихованих планів, площин та параметрів, без виявлення яких повнокровний переклад просто неможливий.

Насамперед, кому адресовано твір, якій віковій категорії? На перший погляд, начебто школярам молодших класів. Саме стільки років головній героїні, та й сюжет і вся образна система попри свою незвичайність, якщо їх сприймати дослівно, зрештою, досить приступні. Але чи на дитяче вухо розраховані такі, скажімо, рядки вступного вірша-присвяти (“Аліса у Задзеркаллі”):

Ходи ж, послухай, не барись,
Допоки голос грізний
Гукне до одру — й не просись
Тоді, бо буде пізно.

Ми діти, сиві вже нехай,
Нас спать лягати — й не благай!

Далебі, подібні прозріння на схилку віку — не для першачків! Вони перевернуть душу радше сивоголовим дідам. Такою самою меланхолією, прощальною поезією спогадів з височини прожитих літ овіяний у книжці й прикінцевий вірш. А хіба не державним мужам адресовано метафору “Гасай-коло Політкіл”? Або термін “узурпація”?

Вельми не прості для розуміння і деякі каламбури, цей чи не найважливіший стилістичний шар. Нерідко побудова їхня така складна й багатоходова (надто, коли демонструються всілякі схоластичні викрути формальної логіки), що навіть дорослому вони здатні забити памороки. Скажімо, Герцогиня приголомшує Алісу, а з нею й нас такими мудрованими напучуваннями: “Звідси мораль: будь такою, як здаєшся. Або простіше: ніколи не думай про себе інакше, ніж це може здатися іншим, щоб те, чим ти був або міг бути, не було чимось іншим, ніж те, чим ти здавався або міг здаватися іншим, коли був іншим.”

Коментарі, як мовиться, зайві!

Філософські, логічні, фізико-математичні та життєво-побутові асоціації, закладені в тексті, алегоричність казки також потребують для свого прочитання відповідної підготовки. Отже, перекладач, мабуть, повинен виразно усвідомлювати, що “Аліса”, як у нас, скажімо, Франків “Лис Микита”, крім усього іншого, ще й твір “на виріст”, твір, де читач із часом знаходитиме для себе чимраз щедрішу поживу. Назверхній шар — для дітей, глибинний — для дохожалих. Це чи не вінець каламбурної лінії казки, *надкаламбур*, двояке прочитання не тільки окремого слова, а й усього твору! Тож, чи треба, перекладаючи, безоглядно опускатися до рівня найменшеньких, радикально спрощуючи Керролову стилістику? Тільки в одному разі: коли пропонується адаптований текст. Але аж ніяк не тоді, коли ми домагаємося “Аліси” автентичної, якою вона вийшла з-під пера самого автора. Тут доречний зовсім інший підхід: відтворення її універсалізму, а отже, й усього ідейно-художнього багатства, найтонших нюансів письма! Зосібна, якщо йдеться про форму, — слід належно шанувати Керролову синтаксу, Керролове речення, а отже, й плин, ритміку, інтонаційне розмаїття оповіді. Часто й густо автор послуговується не кучими, як у знайомих нам перекладних взірцях, а вельми кучерявими фразами, синтаксичними періодами. А все ж думка розгортається вільно й невимушено, сказати б, ллється “на одному

ЗАДЗЕРКАЛЬНИЙ ДІМ

дне було ясно: *біле* кошеня тут приший кобилі хвіст — у всьому завинило чорне. Ось уже добрих чверть години мама-кицька умивала Сніжинку (зрештою без особливих пручань із боку свого чада), і наробити шкоди, сам розумієш, Сніжинка просто не мала змоги.

А вмивали кошенят звичайно так: однією лапою Дина притискала одну з бідолашок вухом до підлоги, а другою немилосердно шатирила весь писочок, починаючи з носа: ось і тепер вона, кажу ж, трудилася в поті чола над білим кошеням, а те лежало собі сумирно, ще й силкувалося мурчати: запевне чуло, що такий гвалт лишень піде йому на користь.

Натомість чорне кошеня упорано ще вдень, тож поки Аліса, скручена бубликом у кутку великого фотелю, сонливо буркотіла щось собі під ніс, Вуглинка затіяла бучну гру з клубком прядива, яке Аліса взялася була змотати, і качала його по долівці, аж поки розсотала геть, після чого вдарила у гонитву за власним хвостом серед страхітливої плутанини ковтунуватого прядива, розтягненого на килимі перед коминком.

— Ах ти, маленька шкодо! — скрикнула Аліса і, злапавши кошеня за шкірки, аби показати, що воно в неласці, не знайшла нічого ліпшого, як легенько його цмокнути. — Їй-бо, Дині слід подбати про твої манери! Еге ж, Дино, сама знаєш, слід! — додала вона якомога суворішим тоном, докірливо дивлячись на кицьку, а відтак залізла назад у фотель, прихопивши із собою кошеня з вовною, та й давай

знову мотати клубок. Але робота йшла як мокре горить, бо вона ні на хвилику не переставала щебетати: то до кошеняти, то до самої себе. Кошеня сиділо в неї на колінах святе та боже і вдавало, ніби пильнує, як посувається справа, а то ще простягало лапку і делікатно торкалося клубка — мовляв, і раде б допомогти, та не знає як.

— А чи відаєш ти, Вуглинко, що буде вввввввв? — звернулася до нього Аліса. — Могла б угадати, якби виглянула зі мною вранці у вікно, але Дина якраз тебе чепурила, і тобі було ніяк. Я бачила, як хлопці збирали хмиз на ватру, а оберемком-двома, Вуглинко, тут не обійдешся! Тим часом різко похолоднішало, знялася хуртовина і їм перебаранчила. Ну, та дарма, Вуглинко, підемо любити на ватру вввввввв! — Тут Аліса двічі-тричі обплела ниткою кошеняті шию, — просто так, аби побачити, як йому пасуватиме, — а кошеня стало виборсуватися, клубок скотився додолу і знов розсотав кілька ярдів свого прядива.

— Знаєш, Вуглинко, я була така лиха, — провадила Аліса, щойно вони повмощувались у фотелі знов, — коли угледіла, якої шкоди ти накоїла: я ладна була відчинити вікно і висадити тебе на сніг. Бо хіба ж ти не заробила, кохана моя вреднючко? Що, позичаєш у сірка очей? Ось не перебивай мене! — Тут вона піднесла догори пальця. — Зараз я викажу всенькі твої гріхи. Перше: сьогодні вранці, поки Дина тебе вмивала, ти двічі кавкнула. Не варто відмагатися, Вуглинко: я чула на власні вуха! Га, що ти сказала? (Аліса уявляла, ніби кошеня з нею балакає.) Мамина лапка тернула очко? Що ж, сама винна: нащо було витрішки продавати?.. нічого б не сталося, якби ти міцно стулила очі. Ну, годі вже виправдуватися, слухай далі! Друге: коли я підсунула Сніжинці блюдце з молоком, хто відтяг її за хвоста? Кажеш, мучила спрага? А звідки ти взяла, що її — ні?.. І третє: досить мені було спустити тебе з очей, як ти розсотала весь клубок!

— Он скільки, Вуглинко, в тебе гріхів — аж три! І тебе ще не скарано за жаден. Ти знаєш: усі твої покарання я “відкладаю” на середу... А що, коли б і *мої* отак складувано докупи? — гомоніла вона, звертаючись не так до кошеняти, як до себе. — Що на мене чекало б *наприкінці року*? Гадаю, запроторили б до буцегарні, далєбі, що так! Або стривай... може, за кожну провину мене б лишали без обіду — тоді з настанням сумної днини мені довелося б не пообідати разів із п’ятдесять!.. Ну, я не надто б журилася! Куди краще лишитися без стількох обідів, аніж струбити їх усіх за одним присідом!

КОМУ ЦЕ НАСНИЛОСЯ?

егоже твоїй Чорній Величності так голосно мурчати, — шанобливо, хоч і не без суворості звернулася до кошеняти Аліса. — О, ти перебила мені такий ловкий сон! Ти теж була зі мною, Вуглинка, — там, у Задзеркальному світі. Пам'ятаєш, душко?

Усі кошенята мають одну препаскудну звичку (зауважила якось Аліса): хоч що їм товчи — вони у відповідь *завжди* мурчочуть. — Якби вони хоча б мурчали замість “так” і нявчали замість “ні” чи пильнували інших таких правил, — бідкалася вона, — то з ними ще можна б вести сяку-таку розмову! А про що можна балакати з личиною, що *завжди* торочить одне й те саме?

Цього разу Вуглинка лиш муркнула, але спробуй угадай, що воно мало означати: “так” чи “ні”!

Тож Аліса стала порпатися серед шахових фігур на столику, аж поки знайшла Чорну Королеву, а відтак улякла на килимі під коминком і поставила її віч-на-віч із кошеням.

— Ну що, Вуглинко?! — скричала вона, радісно плескаючи в долоні. — Признавайся: хіба не в неї ти була перекинулася?

(“Але тамта і глянути на Королеву не зволилася, — пояснювала вона згодом сестрі. — Відвернула голову і вдавала, ніби її не бачить, проте виглядала все ж присоромленою, тож, гадаю, Чорною Королевою таки була!”)

— Сядь рівніше, голубонько! — вигукнула Аліса з веселим сміхом. — І поки думаєш, що б його... що б його промурчати, роби реверанс для виграшу часу, ясно?

І, підхопивши кошеня на руки, цмокнула його в носика:

— Отак! На честь того, що ти була Чорною Королевою!

— Сніжинко, мазю ти моя! — озирнулася вона через плече на біле кошеня, яке ще й досі терпляче зносило туалетні процедури. — Коли вже нарешті ота Дина впорає твою Білу Величність, цікава я знати? Мабуть, недурно ти наснилася мені такою нечупарою... Дино! Чи тобі хоч утямки, що ти шатириш Білу Королеву? З твого боку це кричуша неповага, далєбі!

— А ким була, цікаво, сама Дина? — жебоніла вона далі, простягшись на килимі й підперши бороду рукою, щоб зручніше було спостерігати за котенятами. — Скажи, Дино, чи не перекидалася ти часом у Гоголя-Моголя? *Гадаю*, так... але ти краще не хвалися про це своїм друзям, бо я лишень так *гадаю*.

— Між іншим, Вуглинко, якби ти й справді була зі мною в тому сні, тебе не могла б не втішити одна річ: мені там читали безліч віршів — і всі про рибу! Завтра вранці, любонько, я влаштую тобі справжній бенкет: поки ти снідатимеш, читатиму тобі “Моржа і Теслю”, а ти уявлятимеш, ніби ласуєш устрицями!

— А тепер, Вуглинко, поміркуймо, кому те все наснилося. Питання поважне, ясочко моя, тож годі лизати лапку, так наче Дина тебе сьогодні й не вмивала! Бачиш, Вуглинко, цей сон мусив снитися *або* мені, *або* Чорному Королю. Звичайно, Король був *моїм* сном... але ж я снилася йому так само!.. Снилася я йому, Вуглинко, чи ні? Ти була йому за дружину — кому й знати, як не тобі... ну, Вуглинко, прошу тебе, підкажи! Лапка може й зачекати, далєбі, що так!..

Але капосне кошеня взялося натомість до другої лапки, вдаючи, ніби й не чуло, про що його просять.

А ти ж як гадаєш — чий то був сон?

Ах, та синява небес!*
Літо, човен, тиша плес,
І довкола квітне без.

Слухатъ раді малюки
Аж до вечора казки
Посередині ріки...

Літній день, гай-гай, погас,
Ех, літа... Невпинний час!
Зимний вітер студить нас.

Ні, наснився знов мені
Сон: Аліса вдалині,
Лицар, сонце і пісні.

І я, сповнений життя,
Дні мої, як в сні, летять,
Дні, мов хвилі забуття.

Ех, той човен десь там он
Лине в золотий затон!..
Леле, це життя чи сон?..

---

* Вірша написано у формі *акровірша*: із перших літер кожного рядка складається ім'я — Аліса Плєзнє Лідделл (Liddell).

ЗМІСТ

Алісині пригоди у Дивокраї

Чи здолають перекладачі Керролів Еверест? В. Корнієнко.....	7
<i>Розділ перший.</i> Усе далі й далі у глиб кролячої нори	18
<i>Розділ другий.</i> Калюжа сліз.....	24
<i>Розділ третій.</i> Гасай-коло і Довгий Хвіст	31
<i>Розділ четвертий.</i> Кролик крутить маленьким Крутихвостом	37
<i>Розділ п'ятий.</i> Що нараяла Гусениця	47
<i>Розділ шостий.</i> Роха і перець.....	51
<i>Розділ сьомий.</i> Проханий чай шаленців	61
<i>Розділ восьмий.</i> Королева грає у крокет	69
<i>Розділ дев'ятий.</i> Про що розповіла Казна-Що-Не-Черепаха.....	78
<i>Розділ десятий.</i> Омарова кадрили	86
<i>Розділ одинадцятий.</i> Хто вкрав бутерброди	94
<i>Розділ дванадцятий.</i> Свідчить Аліса	101

Аліса у Задзеркаллі

Авторова передмова до 6-го видання 1897 р.	114
<i>Розділ перший.</i> Задзеркальний дім	116
<i>Розділ другий.</i> Сад говорючих квітів	127
<i>Розділ третій.</i> Задзеркальні комахи	137
<i>Розділ четвертий.</i> Круть і Верть	147
<i>Розділ п'ятий.</i> Вовна та вода	159
<i>Розділ шостий.</i> Гоголь-Моголь	170
<i>Розділ сьомий.</i> Лев і Одноріг	181
<i>Розділ восьмий.</i> “Мій власний винахід!”	189
<i>Розділ дев'ятий.</i> Королева Аліса	203
<i>Розділ десятий.</i> Трясця	217
<i>Розділ одинадцятий.</i> І пробкиду щастя	217
<i>Розділ дванадцятий.</i> Кому це наснилося?	218

СУПЕРГРА	№ 4
Етап №4 призової гри	

ПРАВИЛА ГРИ

“МАНДРІВКА У “СВІТОВИД”

ПРИЗИ:

сімейні путівки в Карпати й “Артек”

СУПЕРПРИЗ:

сімейна путівка в Діснейленд (Париж)

1. Призова гра проходить поетапно.
2. У кожному етапі гри беруть участь три книги серії “Світовид”.
3. Четвертий етап гри:
  - Едгар Берроуз “Тарзан, годіванець великих мавп”, “Повернення Тарзана”;
  - Едгар Берроуз “Тарзан та його звірі”, “Тарзанів син”;
  - Льюїс Керрол “Алісині пригоди у Дивокраї”, “Аліса у Задзеркаллі”.

Про книги чергового етапу, що беруть участь у грі, інформація буде подана у наступній книзі.

4. Поетапні завдання.

У тексті кожної книги, що бере участь у грі, “заховано” назву **одного** міста України. Читач повинен віднайти усі назви **(у кожній книзі — одне місто)**, вписати у таблицю, вирізати і надіслати на конкурс.

5. Розіграш сімейних путівок у Карпати й “Артек” відбувається щопівроку, починаючи з грудня 2006 року.

6. Стати учасником гри ви можете відразу, як тільки придбаєте три книги одного з етапів.

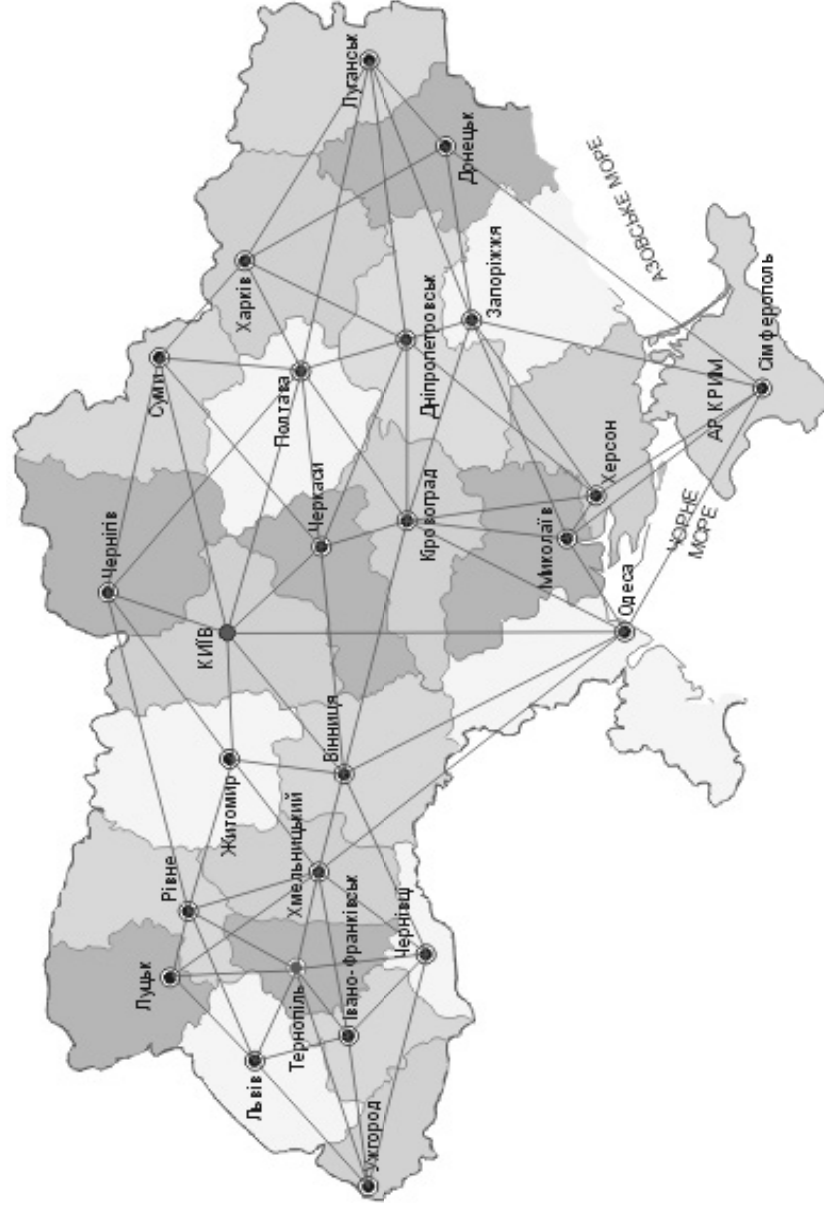
СУПЕРГРА “10 КНИГ = ДІСНЕЙЛЕНД”

Для найзаповзятливіших гравців видавництво “Навчальна книга — Богдан” приготувало особливий подарунок — **сімейну путівку у паризький Діснейленд**. Щоби взяти участь у розіграші, потрібно віднайти назви десяти міст України, які буде “заховано” у десяти книгах серії “Світовид”.

Правила супергри будуть опубліковані згодом.
 Із результатами розіграшів можна ознайомитися на сайті
www.bohdan-books.com.

Перелік міст України, які будуть “заховані” у книгах серії “Світовид”

Ця книга надрукована на папері NOVEL,
виготовленому компанією Stora Enso у Фінляндії.
Папір має властивість зменшувати контрастність сприйняття тексту
і спеціально призначений для друкування дитячих видань.

Літературно-художнє видання

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах

“СВІТОВИД”

заснована 2004 року

Серія друга. Література XIX ст.

КЕРРОЛ Льюїс

АЛІСИНІ ПРИГОДИ У ДИВОКРАЇ. АЛІСА У ЗАДЗЕРКАЛЛІ

Повісті

Для середнього та старшого шкільного віку

Переклад з англійської
та вступне слово *Валентина Корнієнка*
Ілюстрації *Джона Теннієла*

Головний редактор *Б. Будний*
Відповідальний за випуск *Б. Щавурський*
Редактор *Т. Риженко*
Дизайн *В. Басалига*
Верстка *І. Демків*

Підписано до друку 20.11.2006. Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 14. Умовн. фарб.-відб. 14.
Обл.-вид. арк. 7,85. Наклад 5000 пр. Зам.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
E-mail: *publishing@budny.te.ua*, *office@bohdan-books.com*
www.bohdan-books.com

Надруковано з готових діапозитивів
на ВАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас»,
79005, м. Львів, вул. Зелена, 20